

Τα οφέλη από τις εκπαιδευτικές χρήσεις των ΤΠΕ στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας: ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, διαδίκτυο και κινητό τηλέφωνο

Ι. Τσιπλακίδης

Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, tsiplakides@hotmail.com

Περίληψη

Η παιδαγωγική αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική διαδικασία, και ειδικότερα η αξιοποίηση διαδικτύου στη διδασκαλία της αγγλικής ως ξένης γλώσσας μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην επίδοση των μαθητών. Επιπλέον, παρέχει τη δυνατότητα ενθάρρυνσης της ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών μέσα από ρεαλιστικές μαθησιακές δραστηριότητες, ενισχύει τη συνεργατική μάθηση και την κριτική σκέψη, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί ένα πρόσφορο εργαλείο για τη διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση ενός ζητήματος. Σε αυτή την εργασία παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο, καθώς επίσης και τα παιδαγωγικά συμπεράσματα εμπειρικών ερευνών σε σχέση με τα οφέλη της παιδαγωγικής αξιοποίησης του διαδικτύου, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και του κινητού τηλεφώνου στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας.

Λέξεις κλειδιά: ΤΠΕ, αγγλική γλώσσα.

1. Εισαγωγή

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί της αγγλικής γλώσσας στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελεί η έλλειψη ενδιαφέροντος και κινήτρων των μαθητών. Οι κυριότερες αιτίες μπορούν να αναζητηθούν στην έλλειψη αυθεντικών κειμένων και δραστηριοτήτων στα σχολικά εγχειρίδια που έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη σύνδεσης της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας με αυθεντικές επικοινωνιακές καταστάσεις. Ο εμπλουτισμός της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας με τη χρήση των ΤΠΕ μπορεί να αποτελέσει μια πρόσφορη μέθοδο για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων.

2. Οφέλη από τη χρήση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία

Είναι γενικά αποδεκτό στη σχετική βιβλιογραφία ότι οι ΤΠΕ αποτελούν μια πρόσφορη μέθοδο για την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Βοηθούν στη μετάβαση από το «παραδοσιακό» σχολείο, όπου οι γνώσεις παρέχονται σε μια γνωσιοκεντρική και δασκαλοκεντρική βάση, σε ένα νέο περιβάλλον όπου η μάθηση γίνεται αντιληπτή ως μια κοινωνική διαδικασία που οικοδομείται από τους μαθητές, οι οποίοι αποκτούν ενεργό και δυναμικό ρόλο στο πλαίσιο της συνεργατικής μάθησης (Κόμης, 2004). Ενθαρρύνουν τη δημιουργία ενός συνεργατικού και μη-ανταγωνιστικού κλίματος, ενώ παράλληλα βοηθούν τους μαθητές να οικοδομήσουν τη γνώση με προσωπικό τρόπο «συνδυάζοντας το νέο με

το παλιό» (Σολομωνίδου, 1999:49). Τέλος, ενθαρρύνουν την αυθεντική επικοινωνία ανάμεσα στους μαθητές και αυξάνουν τα κίνητρα για μάθηση (Brophy, 2004).

3. Η χρήση του διαδικτύου στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας

Η αξιοποίηση του διαδικτύου για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας μπορεί να εμπλουτίσει τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών (Brandl, 2002) και να συμβάλει στην «προώθηση συλλογικών καθώς και συνεργατικών καταστάσεων μάθησης εντός και εκτός σχολείου» (Κόμης, 2004:230). Επίσης, το διαδίκτυο αποτελεί μια πλούσια και χρήσιμη πηγή αυθεντικών κειμένων, κάτι το οποίο είναι σημαντικό, εφόσον συνήθως τα σχολικά εγχειρίδια δεν περιέχουν αρκετά αυθεντικά κείμενα, δηλαδή κείμενα τα οποία δεν έχουν γραφεί για διδακτικούς λόγους, αλλά αποτελούν προϊόντα φυσικής επικοινωνιακής διαδικασίας (Μιχάλης, 2007). Αποτελεί, συνεπώς, ένα πρόσφορο έδαφος για την υλοποίηση σχεδίων εργασίας, εφόσον περιέχει μια πληθώρα πληροφοριών τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές κατά τη διαδικασία συλλογής δεδομένων. Η υλοποίηση σχεδίων εργασίας με τη χρήση πηγών του διαδικτύου ενθαρρύνει τη σύνθεση πληροφοριών, ενισχύει την κριτική και τη λογική σκέψη, ενθαρρύνει την εκμάθηση λεξιλογίου και την εξάσκηση όλων των δεξιοτήτων με φυσικό τρόπο (Mike, 1996). Επιπλέον, εξασφαλίζει «υψηλά ποσοστά ενεργοποίησης του μαθητικού ενδιαφέροντος» και οδηγεί με «φυσικό και αβίαστο τρόπο σε διεπιστημονικές και διαθεματικές προσεγγίσεις» (Ματσαγγούρας, 2004:225). Τέλος, οδηγεί σε «ουσιαστική και ολόπλευρη» μάθηση και προκαλεί την ολόπλευρη συμμετοχή του μαθητή (Κοσσυβάκη, 2003:450).

4. Η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας

Η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποτελεί την πιο διαδεδομένη εφαρμογή του διαδικτύου στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, κάτι το οποίο οφείλεται στην απλότητά του και το γεγονός ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο συνεργασίας με διάφορους τρόπους (Κόμης, 2004). Η δυνατότητα που παρέχει για επικοινωνία με αυθεντικούς χρήστες της αγγλικής γλώσσας πολλαπλασιάζει τις ευκαιρίες για επικοινωνιακή εξάσκηση, σε ένα αυθεντικό πλαίσιο χρήσης της ξένης γλώσσας (Kern & Warschauer, 2000), σε αντίθεση με την παραδοσιακή τάξη όπου η αυθεντική, «φυσική» παραγωγή προφορικού λόγου, για ρεαλιστικές επικοινωνιακές καταστάσεις είναι σπάνια (Ellis, 1994). Επιπλέον, η επικοινωνία με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή (computer-mediated communication) μπορεί να διευκολύνει την επικοινωνία, να μειώσει το σχολικό άγχος (Sullivan, 1993) και να ενισχύσει τις δεξιότητες γραφής των μαθητών (Cohen & Riel, 1989). Τέλος, αυξάνει τα κίνητρα για μάθηση, το οποίο είναι σημαντικό με δεδομένη τη θετική συνάφεια ανάμεσα στα κίνητρα και την επίδοση στην ξένη γλώσσα (Gardner, 1985) και βοηθάει τη γλωσσική εξάσκηση σε «φυσικό επικοινωνιακό πλαίσιο» (Μιχάλης, 2007:36).

5. Η χρήση του κινητού τηλεφώνου στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας

Τα τελευταία χρόνια ερευνητές εξετάζουν τις εκπαιδευτικές χρήσεις των κινητών τηλεφώνων. Το ενδιαφέρον έχει αναπτυχθεί κυρίως επειδή τα κινητά τηλέφωνα είναι σχετικά φτηνά και ενσωματώνουν αυξημένες δυνατότητες (Chinnery, 2006), ενώ οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση τους «περισσότερο από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές» (Reinders, 2010:20). Η παιδαγωγική αξιοποίησή του βασίζεται στο γεγονός ότι διευκολύνουν την επικοινωνία και τη συνεργασία ανάμεσα στους μαθητές. Επιπλέον, αξιοποιεί τα παιδαγωγικά συμπεράσματα εμπειρικών ερευνών οι οποίες δείχνουν ότι η μάθηση διευκολύνεται όταν οι πληροφορίες είναι σχετικές με τα ενδιαφέροντα των μαθητών και μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα. Επίσης, το κινητό τηλέφωνο μπορεί να αξιοποιηθεί παιδαγωγικά στην διδασκαλία παραγωγής γραπτού λόγου (writing skills). Οι μαθητές δημιουργούν μια ιστορία μαζί, σε μια δραστηριότητα που ονομάζεται «κυκλική γραφή». Κάθε μαθητής γράφει δύο ή τρεις προτάσεις, και στέλνει το μήνυμα στον επόμενο μαθητή-τρια, που γράφει το επόμενο μήνυμα, μέχρι να ολοκληρωθεί η ιστορία.

6. Συμπέρασμα

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στη μαθησιακή διαδικασία. Ιδιαίτερα στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, για να αποκτήσουν οι μαθητές επικοινωνιακή ικανότητα δεν απαιτείται απλά η γνώση των γραμματικών κανόνων της γλώσσας-στόχου, αλλά και η γνώση του πότε, που, και με ποιόν να χρησιμοποιείται η γλώσσα με έναν τρόπο ο οποίος να είναι κατάλληλος στη συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίπτωση (Richards, 1985). Η χρήση των ΤΠΕ παρέχει τη δυνατότητα χρήσης της αγγλικής γλώσσας για αυθεντικούς επικοινωνιακούς στόχους σε επικοινωνιακές καταστάσεις οι οποίες διεγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών, και συνεπώς εφοδιάζει τους μαθητές με δεξιότητες που μπορούν να αξιοποιήσουν και έξω από τα στενά όρια του σχολείου. Ωστόσο, η χρήση τους θα πρέπει να είναι αλληλεπιδραστική, να ενεργοποιεί την ενεργητική εμπλοκή του μαθητή και να προάγει την κριτική σκέψη, γιατί σε διαφορετική περίπτωση «υπάρχει ο κίνδυνος η διδασκαλία να μην οδηγεί στη μέθηση και να παραμένει μια απλή διδακτική πράξη χωρίς τα αναμενόμενα αποτελέσματα» (Λιοναράκης, 2002:287).

Βιβλιογραφία

- Brandl, K. (2002). Integrating Internet-based reading materials into the foreign language curriculum: from teacher to student-centered. *Language Learning & Technology*, 6(3), 87-107.
- Brophy, J. (2004). *Motivating Students to Learn*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Chinnery, G. (2006). Going to the MALL: Mobile assisted language learning. *Language Learning and Technology*, 10(1), 9-16.

- Cohen, M., & Riel, M. (1989). The effect of distant audiences on students, *American Educational Research Journal*, 26(2), 143-59.
- Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: the role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.
- Kern, R., & Warschauer, M. (2000) Introduction: Theory and practice of network-based language teaching. *Network-based language teaching: concepts and practice* (Kern, R. & M. Warschauer, eds.), pp. 1-19. Cambridge: Cambridge University Press.
- Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Κοσσυβάκη, Φ. (2003). *Εναλλακτική Διδακτική. Προτάσεις για μετάβαση από τη Διδακτική του Αντικειμένου στη Διδακτική του Ενεργού Υποκειμένου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Λιοναράκης, Α. (2002). Τέσσερις γάμοι και μια κηδεία ή τέσσερις προυποθέσεις για τη χρήση της πληροφορικής στην εκπαίδευση και μια αιτία για την αποποίησή της. Στο Κ. Τσολακίδης (επιμ.) *Η πληροφορική στην εκπαίδευση. Τεχνικές, Κατάρτιση Εκπαιδευτικών* (σελ. 284-288). Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.
- Ματσαγγούρας, Η. Γ. (2004). *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη
- Mike, D. (1996). Internet in the schools: A literacy perspective. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, 40(1), pp. 1-13.
- Μιχάλης, Α. (2007). Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής στην υπηρεσία της γλωσσικής εκπαίδευσης: σύγχρονες τάσεις και προκλήσεις. Στο Ε. Π. Αυγερινός, Γ. Κόκκινος, Γ. Παπαντωνάκης, και Α. Σοφός (επιμ.) *Νέες τεχνολογίες και επιστήμες της αγωγής* (σελ. 25-48). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Reinders, H. (2010). Twenty Ideas for Using Mobile Phones in the Language Classroom. *English Teaching Forum*, 43(3), 20-33.
- Richards, J. (1985). Conversational competence through role play activities. *RELC Journal* 16(1), 82-100.
- Σολομωνίδου, Χ. (1999). *Εκπαιδευτική τεχνολογία. Μέσα, υλικά, διδακτική χρήση και αξιοποίηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Sullivan, N. (1993). Teaching writing on a computer network. *TESOL Journal*, 3(1), 34-35.